

RÁDIÓS GAZDASÁGI ELŐADÁSOK

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

ELNÖK: BR. PRÓNAY GYÖRGY DR.
HELYETTES ELNÖK: TÓTH JENŐ DR.

TAGOK:

BUDAY BARNA   SZTANKOVICS JÁNOS
NÉMETH JENŐ   WELLMANN OSZKÁR DR.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

CZVETKOVITS FERENC DR.

SEGÉDSZERKESZTŐ:

SUHAYDA TIBOR

SZERKESZTŐSÉG:

BUDAPEST, V., KOSSUTH LAJOS-TÉR 11. SZ., II. 202.

---

31. FÜZET

A GAZDASÁGI SZAKKÉPZÉS JELENTŐSÉGE ÉS ESZKÖZEI HAZÁNKBAN

ÍRTA:

DR. TÓTH JENŐ
FÖLDMÍVELÉSÜGYI ÁLLAMTITKÁR

OLYASD EL, ŐRIZD MEG ÉS GYŰJTSD KÖNYVTÁRBA!

Eddig megjelent füzetek:

1. *Dr. Hutýra Ferenc* :
A védőoltásokról.
2. *Székács Elemér* :
Gyakori hibák a tavaszi talaj-,
vetési- és növényápolási munkák-
nál.
3. *Dr. Plósz Béla* :
Tudnivalók a lótenyésztés köréből.
4. *Dr. Wellmann Oszkár* :
Az újszülött állatok gondozása.
5. *Dr. Aujezky Aladár* :
A veszettség ellen való védekezés.
6. *Gyárfás József* :
A nyári talajművelésről.
7. *Pavlicsek Adorján* :
A tejelés ellenőrzésének tapasztalatai és eredményei.
8. *Kadocsa Gyula* :
Védekezés az állati kártevők ellen
aratás után.
9. *Horn János* :
A gyümölcsfeldolgozásról.
10. *Székács Elemér* :
Az őszi vetési munkák előkészü-
letel és végrehajtása.
11. *Őcsanádi Nagy Géza* :
Mit jövedelmez a méhészkedés ?
12. *Bakoss László* :
A tojáshozam fokozása.
13. *vitéz Dr. Bittera Miklós* :
Gyökér- és gumónövények be-
takarítása.
14. *Dr. Hutýra Ferenc* :
A háziállatok tuberkulózisáról.
15. *Bíró János* :
Telepítsünk füveskerteket !
16. *Pettenkoffer Sándor* :
A szüret.
17. *Dr. Wellmann Oszkár* :
A borjú és a növendékmarha
felnevelése.
18. *Dr. Bodnár János* :
Vetőmagésávázószeres és gyakor-
lati alkalmazásuk.
19. *Warga Kálmán* :
Rovarirtó hasznos madaraink
s azok védelme.
20. *Mahács Mátyás* :
A téli gyümölcs értékesítése.
21. *Dr. Zaitschek Artur* :
A takarmányhiány enyhítésének
módjairól.
22. *Héjjas Endre* :
A méhek jó telelésének feltételei.
23. *Gerő Zoltán* :
Szüret utáni teendők a szőlőben.
24. *Dr. Rege Károly* :
A mezőgazdasági termények érté-
kesítése.
25. *Göllner János* :
A gépek jelentősége a mezőgazda-
ságban.
26. *Horn János* :
Őszi gyümölcsfaültetés.
27. *Dr. Hegedüs Vilmos* :
Miért kellene erős szövetkezetek ?
28. *Dr. Czakó Zoltán* :
Lótenyésztő kisgazdáink téli
teendői.
29. *enesei Dorner Béla* :
A húsertéstenyésztés és az emberi
élelmezés kérdése.
30. *Dr. Niedermann Zoltán* :
A tűzkár elleni biztosításról.

A gazdasági szakképzés jelentősége és eszközei hazánkban.

Írta : **Dr. Tóth Jenő** földművelésügyi államtitkár.

Hogy miért oly fontos hazánkban a mezőgazdasági szakképzés, erre elsősorban azzal a kézenfekvő válasszal kell felelnünk : azért, mert hazánk mezőgazdasági állam.

A megcsonkított ország 16,153.846 kat. holdnyi területéből kerek-számban 13 millió kat. hold mezőgazdaságilag művelhető (ezenkívül mintegy 2 millió kat. hold erdő), a kerek-számban 8 milliót kitevő lakosságnak pedig 56%-a őstermelő (beszámítva az őstermelők által eltartottakat).

Ha külföldi utazásaink alkalmával szemünk és lelkünk gyönyörködik a szép sziklás és erdős vidékekben (Svájc, Tirol), gondoljunk mégis arra, hogy ezeken a vidékeken nem terem semmi, míg hazánk földje termékeny s megadja művelőjének mindazt, ami életfenntartásához szükséges.

Az olyan országokban, ahol kevés a mezőgazdaságilag művelhető terület, különösen pedig az ipari országokban (Anglia), a mezőgazdasági szakképzésnek nincs nagy jelentősége. Annál fontosabb azonban nálunk : mert ebből élünk.

Miután hazánkban a lakosság -nagyobb része őstermelő, nagy különbséget tesz, hogy azok, akik földműveléssel foglalkoznak, kellő szakértelemmel teszik-e ezt vagy sem ?

A mai nehéz termelési és értékesítési viszonyok között nagyon fontos, hogy a gazda jól kihasználja a rendelkezésére álló földet, kevés költséggel sokat termeljen. Itt nem elég a megszokott mesgyéken való ballagás, itt hozzáértés kell s az újítások helyes alkalmazása.

A föld helyes megművelése, szükség szerint műtrágya alkalmazása, jó vetőmagvak és vetőgumók kiválasztása, a növények megfelelő ápolása mind elengedhetetlen feltételei az okszerű gazdálkodásnak.

Jó állatállomány beszerzése, megfelelő apaállatok kiválasztása és alkalmazása nélkül a gazda az állattenyésztés terén nem boldogulhat.

Ehhez pedig szakértelem kell. Ha nem ért az állatok helyes gondozásához, takarmányozásához, nem ismeri fel kellő időben az állati betegségeket s nem védekezik azok ellen, olyan károk érhetik, melyeket nem tud többé helyrehozni.

A szakképzettség megszerzése elsősorban személyes előnye a gazdának. Neki magának válik hasznára, ha gazdasága többet hoz, mint a szakértelem nélkül gazdálkodó szomszédé s akkor is hoz, mikor a szomszéd, aki csak a hagyományos gazdálkodási módot folytatja, egyáltalában nem tud boldogulni.

De hasznára válik az országnak is, mert a termés több s annak termelési költsége kisebb, a belső szükséglet kielégítése után nagyobb mennyiségek maradnak tehát a külföldi exportra, ami az ország fizetési mérlegét javítja. A többtermelés mellett ugyanis főleg az olcsóbb termelés a fontos. Minden terményt el lehet adni, ha olcsóbbak vagyunk, mint más országok termelői s ebből haszna van nemcsak az olcsóbban termelő gazdának, hanem magának az országnak.

Az ország agrárjellegére való tekintettel a mezőgazdasági ismeretek oktatása már az elemi oktatás keretében, valamint a gazdasági népiskolákban be van vezetve. A 15 éves koron túl pedig azok, akik önálló gazdasági népiskolát nem végeztek, vagy pedig teljes gyakorlati kiképzést akarnak szerezni, ezt a földművelésügyi miniszter fennhatósága alá tartozó mezőgazdasági szakiskolákban nyerhetik el.

Ilyen szakiskola elsősorban a *földművesiskola*, mely két éven át teljes gyakorlati kiképzést ad a gazdaifjaknak. Felvételi feltétel a betöltött 17 év, a 4 vagy 6 elemi iskola elvégzése, illetőleg írni, olvasni tudás s az ép és egészséges testalkat.

Itt a gazdaifjú két éven át részt vesz a gazdaság minden munkájában s az elméleti oktatással kapcsolatban mindent lát a gyakorlatban is. Aki tehát innen kikerül, kész gazda. A saját földbirtokkal rendelkező gazdáknak ezt az iskolát ajánljuk elsősorban. Ilyen földművesiskola a következő helyeken van: Békéscsaba, Hódmezővásárhely, Jászberény, Karcag, Kecskemét, Kehida, Nagykálló, Pápa, Csermajor, továbbá altisztképző iskola Somogyszentimrén (felvételi feltétel 21 éves életkor). Ide tartozik végül a vitézi rend örkényi kispasztorképző iskolája is.

A földművesiskoláknál a tanítás ingyenes. Az évi ellátás díja 300 pengő, de vannak alapítványi helyek s a földművelésügyi miniszter is indokolt esetben kedvezményes vagy ingyenes helyet engedélyez.

Egy másik típusa a mezőgazdasági szakiskolának a *téli gazdasági iskola*, melyben két éven át csak a késő őszi és téli hónapok lesznek felhasználva az oktatásra, tavasztól őszig pedig a gazdaifjú otthon lehet atyjának gazdaságában.

A téli időszakban az oktatás főleg elméleti, de ezzel kapcsolatban gyakorlati bemutatások is történnek. A tananyag ugyanaz, mint a földművesiskolákban: növénytermelés, állattenyésztés, gazdaságberendezéstan és számvitel, de azonkívül a közismereti tárgyak, valamint az állampolgári ismeretek elsajátítása is.

A téli gazdasági iskolák növendékeit az iskola tanárai a tavaszi és nyári hónapokban saját gazdaságaikban látogatják meg s a gyakorlati tanítás voltaképpen e látogatások és a szülői gazdaságokban való foglalkozás útján történik. Úgy az első, mint a második félév végén, amikor a nyári gazdasági gyakorlat is befejeződött, a két évfolyamot végzett növendékek gazdaságaikból hozott terményeikből versenykiállítást rendeznek. Ennek megfelelően kapják a végbizonyítványt, amely kell, hogy a téli gazdasági iskolát végzett gazdát az egész életen át megkülönböztesse azoktól, akik szakképzés nélkül gazdálkodnak. Mert ez a bizonyítvány nemcsak szakképzést ad, hanem arra is képesít, hogy az illető gazda a falu vezetői között foglaljon helyet.

Ilyen téli iskolának minden járás területén kellene lenni s a földművelésügyi miniszter úr mindent elkövet, hogy ezeknek az iskoláknak a számát szaporítsa.

Azért időztem hosszasan az alsófokú mezőgazdasági iskola ismertetésénél, mert ennek igen nagy jelentősége van a termelés fokozásánál és olcsóbbátételénél. Kisgazdáinknak általában nagy szükségük van ugyanis gazdasági szakképzésre, különösen pedig azoknak, akik a földbirtokreform útján jutottak földhöz, vagy pedig vitézitelket kaptak.

A földművelésügyi miniszter a földhözjutottak részére tartat ugyan gazdasági előadásokat s a vitézek részére a földművesiskoláknál négyhetes tanfolyamokat, ezek azonban nem nyújthatnak alapos kiképzést s nem pótolhatják a rendszeres iskolaszerű oktatást.

Nem ajánlhatom eléggé a kisebb birtokosoknak, hogy fiaikat a földművesiskolákba vagy legalább a téli iskolákba küldjék. Ne sajnálják azt a veszteséget, amit a munkánál átmenetileg szenvednek. Százszorosán visszatérül az abban a szakértelemben, amit a gazdaifjú szerez s ami arra képesíti őt, hogy jól s haszonnal gazdálkodjék és értelmiségével a falu vezetői között foglaljon helyet.

A középfokú gazdasági oktatásra a földművelésügyi miniszternek csak egy iskolája van: a szarvasi.

Ez a középfokú gazdasági tanintézet Szarvas nagyközség áldozatkészsége folytán jöhetett létre.

Szarvas nagyközség közönségében már régen élt a vágy, hogy a halhatatlan emlékű Tessedik Sámuel evangélikus lelkész által 1780-ban létesített gazdasági iskola, a jelenkori viszonyoknak megfelelően szervezve, újból megnyitassék.

A földbirtokreformmal kapcsolatban kellő alkalom kínálkozott arra, hogy a város az ú. n. Bikazugban lévő 400 kat. holdnyi birtokát, melyért a csabacsüdi Schwarz-féle birtokból ugyanennyi területtel kárpótolva lett, — iskola céljaira átengedje. Átadott azonkívül az iskolaépület céljaira alkalmas telket és azon levő épületet, valamint kísérleti tér és kert céljaira ez épület közelében még 25 hold területet.

Ilyen nagy gazdasággal azután sikeresen meg lehet valósítani a gyakorlati oktatást.

A tanintézetbe négy középiskola elvégzése alapján történik a felvétel s négy éven át történik a kiképzés a középiskolai tárgyakban, de különösen a mezőgazdaságban úgy elméletileg, mint a gyakorlatban.

Az iskolának az a célja, hogy Békés vármegye és a szomszédos vármegyék kispapjainak fiait a középiskolák összes tárgyaiban, de főleg a mezőgazdasági ismeretekben teljesen kiképezze, hogy azok mint intelligens emberek és önálló gazdák kerüljenek vissza birtokukra.

Nem gazdatisztek képzése célja tehát ennek a tanintézetnek, hanem a leendő kisbirtokosok és bérlők szakszerű kiképzése.

Áttérhetek most már a felsőfokú gazdasági oktatásra, amely a középiskolai érettségivel bíró ifjakat képezi ki az elméleti és gyakorlati gazdasági ismeretekben a legmagasabb fokon.

Ezt az oktatást a három *gazdasági akadémia* (Magyaróvár, Keszthely, Debrecen) és a közgazdasági egyetem mezőgazdasági fakultása végzi. A gazdasági akadémiák igen nagy figyelmet fordítanak a gyakorlati képzésre, ide kell tehát fordulniuk azoknak, akik saját birtokukon maguk akarnak gazdálkodni s itt nyernek kiképzést a gazdatisztek is, míg a *közgazdasági egyetem mezőgazdasági fakultását* azoknak lesz előnyös felkeresni, akik a gazdasági ismeretek mellett súlyt helyeznek a közgazdasági tanulmányokba való elmélyedésre.

Ezek az iskolák szolgálják az általános mezőgazdasági szakképzés ügyét, a különleges szakismeretek megszerzésére külön főiskolák és szakiskolák vannak.

Így az egyetemi szintvonalon álló *állatorvosi főiskola* az állatorvosok képzésére szolgál, a soproni *bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola* pedig az erdészeti szakra adja meg a legmagasabb kiképzést.

Az erdészeti oktatásban a középső fokon áll az esztergomi *erdőgazdasági szakiskola*, melybe négy középiskola elvégzése alapján történik a felvétel, az erdőőröket és vadőröket pedig a szegedi (királyhalmi) és esztergomi iskolák képezik.

A kertészeti oktatásban főiskolai szintvonalon áll a budapesti *kertészeti tanintézet*, középfokon pedig a bajai *kertészképző iskola*.

A szőlészeti és borászati szakképzést szolgálja legmagasabb fokon a budapesti felsőbb *szőlő- és borgazdasági tanfolyam*, középfokon a *szőlészeti és borászati szakiskolák* Egerben, Kecskeméten, Sopronban és Tarcalon.

A borkezelés szakszerű oktatását a budafoki *pincemesteri szakiskola* végzi.

A tejgazdaságban a legmagasabb kiképzés a magyaróvári gazdasági akadémián szervezett *felsőbb tejgazdasági és tejipari tanfolyamon* szerezhető meg.

A tejipar részére vajmesterek és sajtmesterek kiképzése a pusztalánci *mezőgazdasági tejipari szakiskolában* történik, tejmunkások pedig a Kisbéren e célra felállított iskolában képeztetnek ki.

A közép- vagy polgári iskola négy osztályát végzett leányok gazdasági és kertészeti irányú továbbképzésére szolgál a földművelésügyi minisztérium fennhatósága alá tartozó putnoki *gazdasági felső leánynevelő intézet*. Ebben az intézetben hároméves tanfolyamon az általános műveltségen kívül a háztartás (kézimunka) minden ágában, továbbá az alapvető gazdasági ismeretek mellett különösen a háztartással kapcsolatos gazdasági ágakban: baromfitenyésztés, tejkezelés, kertészet elméleti és főleg gyakorlati irányban történik a 14—20 éves leányok képzése és nevelése. Az intézet szép és egészséges vidéken fekszik, a tanügyi és higiénikus követelményeknek megfelelően van felszerelve és kiváló tanerőivel a külföld hasonló irányú intézeteivel versenyre kelve azok pótlására hivatott.

A leányoknak hivatásszerű nevelését újabban a hazai női szerzetesrendek is felvették munkaprogramjukba. Így a *kiskunfélegyházi Constantinum* róm. kath. leánynevelő intézet kebelében a „*Fazekas Kálmán*“ középfokú *gazdasági leányiskola* melynek célja, hogy művelt-lelkű, ügyes háziasszonyokat neveljen. A felvételhez itt is négy közép- vagy polgári iskola elvégzése szükséges. A *zsámbéki* „Szent keresztől“

elnevezett irgalmas nővérek *háztartási iskolája* szintén ilyen színvonalon áll.

Meg kell emlékezniem végül a Budapest székesfőváros által fenntartott s a nők gazdasági képzését célzó, néhai Amizoni Károly budapesti polgár által alapított *Országos Magyar Nőnevelő Intézet*ről, mely Budapesten az Amerikai-úton létesített otthonában 14 életévüket betöltött és négy középiskolát végzett leányok kiképzésével foglalkozik, főleg gazdasági irányban.

Az iskolákban folyó gazdasági oktatáson kívül igen nagyarányú tevékenység folyik *az iskolán kívüli gazdasági oktatás* terén. Ide tartoznak az egyes előadások vagy előadássorozatok, melyek a végzett tanulók, illetve hallgatók továbbképzésére s általában a felnőttek oktatására szolgálnak.

A földművelésügyi miniszter fennhatósága alá tartozó s az ország különböző vidékein működő gazdasági tanárok, a gazdasági akadémiák, a szarvasi középfokú gazdasági tanintézet, a földművesiskolák és téli iskolák tanárai a körzetükbe eső falvakban és városokban a tél folyamán gazdasági előadásokat tartanak. Ezeknek az előadásoknak a tervét előzetesen be kell mutatniok a földművelésügyi minisztériumnak, mely azokat tárgyuk és időbeosztásuk szempontjából felülbírálja s így gondoskodik arról, hogy ebben az akcióban rendszeresség legyen.

Gazdasági előadások tartatnak továbbá a *vármegyéenként szervezett népművelési akció* keretében is. Ezen a téren szép sikereket értek el továbbá a mezőgazdasági kamarák és alkalomszerűleg gazdasági tárgyú előadásokat tartanak a Faluszövetség s a Gazdaszövetség is.

Egyik leghatékonyabb eszköze a gazdasági szakismeretek terjesztésének végül az a mód, melynek segélyével most sikerült hallgatóságot nyerni s ez: *a rádió*.